

Apie švietimo informacijos tinklą EURYDICE / Švietimo informacijos tinklo EURYDICE struktūra ir paskirtis

Kodėl reikalinga žinoti apie skirtingų šalių švietimo sistemas ir politiką?

Visuomenė, kurioje šiandien gyvename, pasižymi technologijų ir informacijos gausa, atviru globaliu veikimu, nuolatiniu naujų žinių kūrimu ir pragmatišku jų vartojimu. Spartėjant integracijos ir globalizacijos procesams, auga individų gebėjimo veikti ne savo aplinkoje poreikis. Todėl politikų ir praktikų lygmenyse nuolatos diskutuojama ir sprendžiama, kaip rengti darbo jėgą, pasižymintį kūrybiškumu, verslumu, gebėjimu nuolatos mokytis, konstruktyviai veikti tarpkultūrinėje erdvėje, kurti inovatyvius produktus ir paslaugas globalios gerovės labui. Daugumoje pažangos šalių švietimas, studijos ir moksliniai tyrimai yra besiorientuojantys ne į institucinius uždarus procesus, savo siekius ir ambicijas, bet į aktyvumą ir dalinimąsi gerąja praktika tarptautiniame kontekste. Būtent tokią iniciatyvą palaiko ir remia švietimo informacijos tinklas EURYDICE.

Kaip veikia EURYDICE?

Švietimo informacijos tinklas EURYDICE bendromis Europos Komisijos ir Europos Sąjungos šalių narių pastangomis įkurtas 1980 m. kaip vienas iš strateginių mechanizmų palaikyti ir remti tarptautinį bendradarbiavimą švietimo srityje. EURYDICE tinklas teikia įvairiapusę informaciją apie Europos švietimo sistemas ir politiką.

Nuo 2007 m. šis švietimo informacijos tinklas įtrauktas į Europos Sąjungos mokymosi visą gyvenimą veiksmų programą kaip horizontalioji dimensija, padedanti užtikrinti ir vystyti politinį bendradarbiavimą pačiais įvairiausiai švietimo klausimais. Steigiant švietimo informacijos tinklą EURYDICE buvo nuspręsta, kad vieša ir visiems prieinama informacija apie švietimo sistemų panašumus ir skirtumus, sprendžiamas problemas užtikrins glaudesnę Mokymosi visą gyvenimą programos šalių dalyvių bendradarbiavimą švietimo srityje, operatyviai teiks už švietimo politiką atsakingiems asmenims Europoje, atskirose jos šalyse arba regionuose pačią aktualiausią informaciją, padedančią priimti politinius sprendimus, orientuotus į bendrus Mokymosi visą gyvenimą siekius visais švietimo klausimais.

Šiandien EURYDICE švietimo informacijos tinklas renka ir viešina informaciją apie Europos šalių švietimą, švietimo politikos gaires, švietimą reglamentuojančius įstatymus, taip pat skirtingus statistinius duomenis, susijusius su švietimu. Kiekvienu aktualiu bendrai Europos Sąjungos švietimo politikai ir sistemai klausimu rengiama analizė, paremta tarptautinių tyrimų rezultatais. Tokios analizės rezultatai leidžia nustatyti dėsningumus ir tendencijas, teikia pagrindą politikų apmąstymams ir sprendimams dėl bendrai suderintų ir veiksmingų švietimo strategijų visoje Europoje.

Dabartinis švietimo informacijos tinklas EURYDICE jungia 40 nacionalinių skyrių, veikiančių 36 Europos šalyse. Be Europos Sąjungos šalių kaip Mokymosi visą gyvenimą programos, finansuojamos Europos Sąjungos, dalyvės tinklui priklauso Makedonija, Islandija, Juodkalnija,

Serbija, Turkija, Lichtenšteinas, Norvegija ir Šveicarija. EURYDICE tinklui vadovauja ir bendras veiklas koordinuoja Briuselyje veikianti Europos Sąjungos švietimo garso ir vaizdo bei kultūros vykdomoji įstaiga, atsakinga už duomenų surinkimą, informacijos parengimą, informacinių leidinių leidybą ir sklaidą virtualioje aplinkoje.

Švietimo informacijos tinklas EURYDICE bendradarbiauja su Europos Sąjungos statistikos agentūra (EUROSTAT), Europos Profesinio mokymo plėtros centru (CEDEFOP), Europos mokymo fondu (ETF), Europos specialiojo ugdymo plėtros agentūra ir Mokymosi visą gyvenimą tyrimų centru (CRLI).

EURYDICE informacijos tinklas taip pat remia Europos Komisijos bendradarbiavimą su tarptautinėmis organizacijomis, tokiomis kaip: Europos Taryba, Europos saugumo ir bendradarbiavimo asociacija (ESBO), Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacija (UNESCO) ir kt.

Kiekvienoje šalyje, Mokymosi visą gyvenimą programos narėje, veikia EURYDICE nacionaliniai skyriai, tiesiogiai bendradarbiaujantys su savo šalies švietimo ekspertais, renkantis šalies švietimo informaciją, dalyvaujantys rengiant bendrą Europos švietimo politikos klausimo analizę. Nacionaliniai EURYDICE informacijos tinklo skyriai dažniausiai įsteigti prie savo šalies švietimo ir mokslo ministerijos, tačiau gali būti įsikūrę nacionalinėse švietimo agentūrose, mokslinių tyrimų centruose ar kitose organizacijose. Lietuvoje EURYDICE padalinys veikia prie Švietimo ir mokslo ministerijos Nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros.

Kas sudaro EURYDICE?

Mokymosi visą gyvenimą programos šalys pasižymi nepaprastai didele švietimo sistemų įvairove. Kaip šios sistemos funkcionuoja, padeda suprasti skirtingi Švietimo informacijos tinklo EURYDICE teminiai informaciniai leidiniai. Visa informacija ir leidiniai vartotojams pasiekiami nemokamai. Leidinių spausdinimui parengtos versijos pateikiamos anglų, prancūzų ir vokiečių kalbomis, kai kuriais atvejais – ir nacionalinėmis šalių, tinklo dalyvių, kalbomis. Švietimo informacijos tinklą EURYDICE sudaro šie leidiniai:

EURYPEDIA arba **EUROPOS NACIONALINIŲ ŠVIETIMO SISTEMŲ ENCIKLOPEDIJA**
http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/eurypedia_en.php

Tai naujausias EURYDICE tinklo virtualus leidinys, kuriame pateikiama visapusiška ir tiksli informacija apie šalių, dalyvaujančių Mokymosi visą gyvenimą programoje, švietimo sistemas ir reformas. Enciklopedijoje pristatomos 38 Europos šalių švietimo sistemos: 28 Europos Sąjungos šalių narių bei Islandijos, Lichtenšteino, Norvegijos, Šveicarijos bei Turkijos.

EURYPEDIA vartotojui pasiekama interaktyvus žemėlapių pagalba. Pasirinkus šalį ir paspaudus interaktyvų šalies žemėlapi yra suteikiama visa informacija apie jos švietimo sistemą ir reformas. Informacija pateikiama anglų ir šalies, kurios švietimo sistema domimasi, kalba. Informacijos patikimumą garantuoja EURYDICE nacionaliniai skyriai, šiuo klausimu bendradarbiaujantys su savo šalies Švietimo ministerija ir svarbiausiais švietimo ekspertais.

THEMATIC REPORTS arba **LYGINAMOSIOS SKIRTINGŲ ŠVIETIMO KLAUSIMŲ ANALIZĖS ATASKAITOS** http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/thematic_reports_en.php

Šioje EURYDICE leidinių grupėje skelbiamos įvairių švietimo klausimų teminės analizės ataskaitos. Visų ataskaitų išvados yra paremtos patikimų kiekybinių ir kokybinių tyrimų, kuriems buvo naudojami Europos Sąjungos statistikos agentūros (EUROSTAT), Tarptautinės ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (OECD), Tarptautinės Švietimo pasiekimų vertinimo asociacijos (IEA) duomenys, rezultatais.

Pavyzdžiui, teminėje ataskaitoje **„Judumo rezultatų suvestinės link: Europos jaunimo galimybės mokytis užsienyje“** (angl. *Towards a Mobility Scoreboard: Conditions for Learning Abroad in Europe*) pateikiama skirtingų rodiklių suvestinė, kuri parodo, kaip remiamas jaunimo judumas skirtingose Europos šalyse. Ataskaitoje taip pat aptariami jaunimo judumo klausimai, tokie kaip: šalių galimybės perkelti finansinę paramą judumui, kaip skirti paramą judumui socialiai remtiniams jaunuoliams, jaunimo kalbinis pasirengimas keliauti ir mokytis ir pan. Bendra visų rodiklių suvestinė parodo šalių vykdomą jaunimo judumo politiką ir atskleidžia gerąją praktiką, nubrėžia tolimesnes Europos jaunimo judumo palaikymo ir skatinimo gaires. Ataskaitoje pateikiama informacija apie 33 šalis (visas 28 Europos Sąjungos valstybes nares ir Islandiją, Lichtenšteiną, Norvegiją, Šveicariją, Turkiją). Ataskaitoje naudojami 2011 – 2012 metų jaunimo judumo duomenys. Šią informaciją numatoma nuolat atnaujinti kas dveji metai.

Ataskaitoje **„Švietimas ir mokymas strategijoje „Europa 2020“. ES valstybių narių atsakas“** (angl. *Education and Training in Europe 2020. Responses from the EU Member States*) analizuojama, koks dėmesys atskirų šalių vykdomose švietimo reformose skiriamas svarbiausiems strategijos Europa 2020 prioritetams, įpareigojantiems siekti augimo, kuris būtų: pažangus (veiksmingesnės investicijos į švietimą, mokslinius tyrimus ir inovacijas), tvarus (ryžtingas perėjimas prie mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų ekonomikos, konkurencinga pramonė), ir integracinis (daugiau dėmesio darbo vietų kūrimui ir skurdo mažinimui).

EURYDICE ataskaitą **„Pagrindiniai duomenys apie mokytojus ir mokyklų vadovus“** galima skaityti ir lietuvių kalba (žr. http://www.nmva.smm.lt/wp-content/uploads/2013/12/KD-TeachersSchool-Leaders_LT.pdf). Ataskaitoje aptariami mokytojų rengimo, pedagoginės kvalifikacijos įgijimo, profesinio tobulėjimo klausimai, mokytojų ir mokyklų vadovų priėmimo ir darbo sąlygos skirtingose Europos šalyse. Atliekant analizę taikyti 62 standartizuoti kiekybiniai ir kokybiniai rodikliai, naudotasi EUROSTAT, TALIS, TIMSS bei PISA tyrimų duomenimis. Leidinys, rengėjų požiūriu, ypač naudingas asmenims, atsakingiems už politikos, susijusios su mokytojo profesija, rengimą Europos valstybėse.

FACTS AND FIGURES arba **FAKTAI IR DIAGRAMOS** http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/facts_and_figures_en.php

Tai dar viena nauja švietimo informacijos tinklo EURYDICE leidinių grupė, skirta vaizdžiai pateikti Mokymosi visą gyvenimą programos šalių švietimo sistemų struktūras ir pagrindinius jų skirtumus. Šios grupės leidiniuose galima rasti daug statistinės informacijos. Ataskaitose kiekybiniai duomenys analizuojami ir lyginami, analizės rezultatai pateikiami vaizdžiomis

diagramomis, iliustruojančiomis Europos šalių švietimo sistemos ir politinių sprendimų nevienodumus.

FAKTŲ IR DIAGRAMŲ leidinių grupėje skelbiamos ataskaitos vaizdžiai parodo švietimui skiriamų lėšų skirtumus, mokesčių už studijas dydį, paramos studentams apimtis, privalomo švietimo trukmę, ugdymo ir studijų kalendorių nevienodumus, mokytojų ir mokyklų vadovų atlyginimų už darbą skirtumus ir kt.

Pvz., leidinyje „**Mokslo metai Europoje 2013/14**“ galima rasti informaciją apie bendrojo ugdymo mokyklų mokslo metų pradžią ir pabaigą, mokinių atostogas kiekvienoje iš EURYDICE tinklo šalių. Leidinys „**Akademiniai mokslo metai Europoje 2013/14**“ skaitytoją supažindina, kada prasideda studijos skirtingų šalių aukštosiose mokyklose, kokia jų semestrų trukmė, kada organizuojamos egzaminų sesijos ir numatomos studentų atostogos.

KEY DATA SERIES arba **PAGRINDINĖS STATISTINĖS INFORMACIJOS APIE ŠVIETIMĄ TĖSTINIS LEIDINYS** http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/key_data_en.php

Šioje EURYDICE informacijos tinklo leidinių grupėje viešinama informacija, kuri padeda stebėti ir analizuoti pokyčius Europos šalių švietimo sistemose bei atskiruose segmentuose, pvz., čia galima susipažinti su vaizdžiai pateikta statistine informacija apie **Mokymosi visą gyvenimą programos šalių dalyvių mokytojus ir mokyklų vadovus** (žr. http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/key_data_series/151EN.pdf), **Kalbų mokymą Europos mokyklose 2012 m.** (žr. http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/key_data_series/143EN.pdf), **Mokymąsi ir inovacijas mokyklose, taikant informacines komunikacines technologijas** (žr. http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/key_data_series/129EN.pdf) ir pan.

Kodėl Lietuvos švietimui aktuali EURYDICE tinke pateikiama informacija?

Valstybinės švietimo 2013–2022 m. strategijos tikslas – paversti Lietuvos švietimą tvirtu pagrindu valstybės gerovės kėlimui, veržliam ir savarankiškam žmogui, atsakingai ir solidariai kuriančiam savo, valstybės ir pasaulio ateitį. Strategijoje išskirti keturi pagrindiniai tikslai. Pirmasis jų – pasiekti, kad pedagogų bendruomenės sudarytų nuolat tobulėjantys ir rezultatyviai dirbantys profesionalūs mokytojai ir dėstytojai. Profesionalūs pedagogai ir nuolatinis jų kvalifikacijos tobulinimas – modernaus pasaulio būtinybė, kylanti dėl sparčios kaitos, nuolatinių naujovių visuomenės gyvenime, todėl strategijoje ypatingas dėmesys skiriamas jiems. Gerosios praktikos pavyzdžių, kaip efektyviai veikia švietimo darbuotojų kvalifikacijos kėlimo sistemos mums galima rasti EURYDICE nacionalinių švietimo sistemų enciklopedijoje ir lyginamosios švietimo klausimų analizės ataskaitose.

Antrasis Valstybinės švietimo 2013–2022 m. strategijos tikslas – įdiegti duomenų analize ir įsivertinimu grįstą švietimo kokybės kultūrą, užtikrinančią savivaldos, socialinės partnerystės ir vadovų lyderystės darną. Kaip mokykloms rasti daugiau sprendimų laisvės lanksčiau organizuoti ugdymą, taikyti inovacijas, nusimatyti veiklos tobulinimo kryptis, kartu labiau atsiskaityti ir informuoti visuomenę apie savo veiklos kokybę ir rezultatus taip pat gali atsakyti EURYDICE informaciniai leidiniai, pristatantys inovatyvius ugdymo organizavimo sprendimus, lyderystės

pažangą mokyklose, pateikiantys IKT taikymo mokymosi pažangai ir mokinių motyvavimui gerąsias praktikas.

Trečiasis tikslas – užtikrinant deramą švietimo prieinamumą ir lygias galimybes, maksimaliai plėtojant vaikų ir jaunimo švietimo aprėptį, suteikti mokiniams, studentams ir jaunimui palankiausias galimybes išskleisti individualius gebėjimus ir tenkinti specialiuosius ugdymosi ir studijų poreikius turėtų būti postūmis švietimo politikams ir darbuotojams geriau susipažinti su duomenimis ir faktais, pateikiamais Pagrindinės statistinės informacijos apie švietimą tęstiniais leidiniais, kurių medžiaga vaizdžiai iliustruoja priimtų politinių sprendimų, užtikrinančių švietimo prieinamumą ir lygias galimybes, tinkamumą ir įgyvendinimo pasekmes.

Kaip mąstyti siekiant ketvirtojo Valstybinės švietimo 2013–2022 m. strategijos tikslo – sukurti paskatas ir sąlygas mokytis visą gyvenimą, stiprinant motyvaciją mokytis nuolat, paisyti asmenų pasirinkimo, tam teikiant finansinę paramą, numatant mokymąsi sieti su darbu, ypač per praktikas, stažuotes, profesinį mokymą, teikiant visiems norintiems asmenims individualizuotą įvairių formų švietimo pagalbą – skatina visa švietimo informacijos tinklo EURYDICE pateikiama informacija. Jos tiesioginė paskirtis – teikti visiems besidomintiems švietimo politika informaciją, kaip užtikrinamas ir vystomas mokymasis visą gyvenimą skirtingose Mokymosi visą gyvenimą programos šalyse dalyvėse. Šios prieinamos patikimos informacijos tikslingesnis naudojimas rengiant ir pagrindžiant švietimo politinius sprendimus tikriausiai ženkliai paspartintų Mokymosi visą gyvenimą programos siekių įgyvendinimą visuose švietimo sistemos lygmenyse.

Lietuvos pažangos strategijos LIETUVA 2030 nuostatas, tiesiogiai susijusias su profesiniu mokymu, rekomenduojančias tikslingai perimti Skandinavijos valstybių, seniai tapusių išmintingo gerovės valstybės kūrimo pavyzdžiu, patirtį, siekiant tapti integralia, sėkminga, politiškai ir ekonomiškai konsoliduota Šiaurės ir Baltijos valstybių regiono dalimi, skatinant žmonių kūrybiškumą, saviraišką, atsakomybę ir atvirumą padės suprasti Skandinavijos valstybių švietimo sistemų ir reformų pristatymo, nesunkiai randama pagrindiniame švietimo informacijos tinklo EURYDICE leidinyje – Europos nacionalinių švietimo sistemų enciklopedijoje.

Joje pateikiama medžiaga kartu su reformų pasekmes iliustruojančiais duomenimis iš Faktų ir diagramų bei Pagrindinės statistinės informacijos apie švietimą tęstinio leidinio, sprendžiantiems švietimo politikos klausimus ir prisidedantiems prie mūsų švietimo sistemos kaitos leis suprasti, kaip nuosekliai vykdant švietimo sistemos pokyčius padedamas pagrindas sumanios ekonomikos, kuriai būdingas atvirumas, besireiškiantis lankstumu ir gebėjimu konkuruoti pasaulyje, kūrybingumas, lemiantis aukštos pridėtinės vertės grindžiamos žiniomis, inovacijomis, verslumu, kūrimui.

Aukštojo mokslo tarptautinis atvirumas ir aukštųjų mokyklų darbuotojų, studentų judumas – vienas iš Bolonijos proceso 2020 m. prioritetų. Kaip skelbia Europos aukštojo mokslo sistemų modernizavimo darbotvarkė (2011) Europos aukštojo mokslo erdvei priklausančių šalių ministrai yra sutarę padvigubinti užsienyje studijuojančių asmenų dalį: 2020 m. ne mažiau kaip 20 proc. Europos aukštojo mokslo erdvės absolventų turėtų būti pabuvoję dalinėse studijose ar atlikę praktiką užsienyje.

Lietuvos mokslo ir studijų ateities vizijoje (2012) yra nurodoma, kad tarptautiškumas ir tarpkultūriškumas yra Lietuvos mokslo ir studijų ateities būtinybė ir jų išlikimo bei kokybės sąlyga.

Tačiau, kaip pastebi aukštojo mokslo situaciją stebintys ir analizuojantys specialistai, šie tikslai pasiekiami tik iš dalies. Lietuvoje studijuojančių užsieniečių daugėja, tačiau šis skaičius dar nesiekia Europos Sąjungos (toliau – ES) vidurkio: 2011 m. Lietuvoje nuo visų studentų užsieniečiai sudarė 2,5 procento (ES vidurkis – 3,3 proc.).

Todėl pagal atvykusių iš ES šalių studentų skaičių Lietuva patenka tarp trijų mažiausiai tokių studentų turinčių šalių. G. Viliūnas (2013) pabrėžia, kad, nors Lietuvoje akademinis judumas ženkliai yra išaugęs, tačiau Lietuva tarptautinėje aukštojo mokslo erdvėje tebėra studentus „eksportuojanti“ šalis. Ypatingai mažai studentų atvyksta studijuoti ilgesniam laikui, siekti įgyti kvalifikacinį laipsnį. Lietuva patenka tarp trijų valstybių, turinčių mažiausiai studentų iš ES ar kandidačių šalių. Tokie studentai Lietuvoje sudaro 0,2 proc. visų studentų. Mažesnę dalį studentai iš Europos šalių sudaro tik Maltoje (0,1 proc.) ir Turkijoje (0,1 proc.). Latvijoje tokie studentai sudaro 0,6 proc. studentų, Estijoje šis rodiklis artimas ES vidurkiui – 3,1 procento (Lietuvos studijų būklės apžvalga, 2013).

Sprendžiant studentų judumo klausimus aukštosioms mokykloms puikiai gali padėti EURYDICE Faktų ir diagramų leidinyje pateikiama informacija apie akademinį metų kalendorių skirtumus, jų suderinamumo galimybes. Visa švietimo informacinio tinklo EURYDICE informacija gali būti naudingas įrankis ir informacijos šaltinis ieškant aukštosios mokyklos interesus atitinkančių partnerių Europos šalyse rengti jungtines studijų ir jungtinių laipsnių programas, įgyvendinant vieną iš svarbiausių priemonių iš Aukštojo mokslo tarptautiškumo skatinimo 2013–2016 metų veiksmų plano, kurio pagrindinis tikslas – plėtoti tarptautinę dimensiją Lietuvos aukštojo mokslo sistemoje aukštojo mokslo kokybei gerinti ir jo konkurencingumui užtikrinti siekiant parengti studentus gyvenimui ir darbui globaliame pasaulyje.

Taigi, visai Lietuvos švietimo bendruomenei švietimo informacijos tinklo EURYDICE leidinių grupėje pateikiama medžiaga yra prasminga ir naudinga siekiant tiek nacionalinės, tiek institucinės, tiek asmeninės pažangos, orientuojantis į Mokymosi visą gyvenimą programos siekius ir ateities visuomenės iššūkius, kuriems pasirengti prasminga naudojantis kitų šalių sukauptą sėkmės praktiką, pateikiama viešai prieinamose erdvėse. Kartu tai ir medžiaga, tinkamai pasirengti dalyvauti naujoje ERASMUS+ programoje, apie kurios tikslus, siekius ir reikalavimus dalyviams, norintiems gauti paramą, taip pat informuoja EURYDICE portalas (žr. http://eacea.ec.europa.eu/erasmus-plus_en).